

Nemzeti Társalkodó.

Mártius' 30-dik napján 1853.

B a l i t é l e t e k.

Alig rongálja a' társaság sorsát valami pusztítóbban alig hátrálja előhaladását szem-
betűnőbben, a' balitéleteknél. El hat ezek-
nek sorvasztó erejek mindenre, a' mivel a'
társasági életet szebbé, könnyebbé, 's virág-
zőbbá lehetne tenni. Elfojtanak sok boldo-
gító intézeteket még csirájokban; sokaknak
kivitelét győzhetetlen akadályokkal terhelik.
Szinte minden utak, melyek valamely ma-
gass cél felé vezetnek, általak vannak elállva.

A' bal vagy fonákitéletű ember, maka-
cson ragaszkodik a' dolgok és történetek' je-
len állásához, vizsgálatlan nyúgoszik-meg a'
tetszőségekben, olyan tüneményeket fogad-el
valóságok helyett, melyek mindenenk inkább
lehetnek, mint a' miknek állittatnak. A' bal-
itélet hát, egy vak hiedelem, meggyőződést
szerezhető okok nélkül. Gyászos és borzasz-
tó pusztításokat tett, siralmas jeleneteket, és
változasokat hozott már ez elé, minden nem-
zetek' sorsában. Fele legalább, az eddig kiál-
lott társasági veszélynek, mind következőben
történt. Az igazság' kinyomozásának ama sze-

rencsétlen próbáji, melyeknek szennyétől, a' miénkkel együtt, egy idő és nemzet' karaktere sem menekedhete-meg, mind az ő idétlen szülöttjei. Az ő találmányai a' régi időnek minden bálványai, a' jelenkor' több rendbeli csuda szertartásával, és szokásával. Milyen erejek nincsen ezeknek ma is, a' jónak gátlására, a' szerencsétlen következésü tévelygések' szaporítására? Amott a' megholt férj' és atya' sírjába szöktetik a' még telyes erejü feleséget, a' neveletlen gyermekek' munkára elégséges annyát: itt kiontatják az ártatlan vért, a' megrögzött szokások iránti félszeg tiszteletből.

A' balitéletek hatalmas gátjai az újításoknak, 's minden előre teendő akar polgári akar gazdasági lépéseknek. „Csak úgy jó minden, a' mint van; még pedig azért, mert így volt eddig-is. Eleink is így éltek ezzel-'s ezzel, így használták ezt-'s ezt: mégis, megelégedtebbek, és boldogabbak voltak mint mi. Miért kellene nekünk, a' dolgok', és viszonyok' rendjén változtatnunk?“ — A' balitéletü már minden jót, szépet, és hasznost b. e. eleji által feltaláltnak hiszen: ezért is, földjét másképpen nem műveli, kereskedését 's mesterséget más képpen nem üzi; ősi szokásain, rendtartásain, nyelvén, öltözetin, 's törvényein változtatni szentségtörésnek állítja.

Fő oka ezen makacs helytállásnak: a' tudatlanság, 's nem ritkán az önhaszon, vagy könnyü élet kedvellés. Az ilyen minden újításban tetemes veszteséget látja. Nem tud-

ja felszámítani a' nyerendő jót, 's öszve-vetni, az újításból jöhető, néha csak tetsző, 's mindenkor igen csekély kárral.

Jovitni, 's éppen ezért újítani, és változtatni kell, szünet-, megállás nélkül. Ez a' természet', okosság', és józan politika szava: de hol, és miben kell kezdeni, 's mennyire kell vinni? kezdjük ott, hol a' romlás érezhetőbb, a' fogyatkozás sajnosabb; 's javítsunk addig, míg erőnk elégséges, környülményink kiyánják. Kezdjük mindenek felett a' javítást közértelmünk közvilágosításán, 's folytassuk a' megvilágosodott közértelmeség egyesítésén. Ebből, ha megnyerjük, ezer áldásai állanak elé a' polgári életnek. Így minden látván, és érezvén elmaradását, vágyani és dolgozni is fog előbb haladni. A' közértelmesség adja a' köz erőt, melyre huzánkban, a' nemzeti jóllét eszközlésére oly múlhatatlan szükség van.

Meglepték a' balitéletek társasági életünk egész körét. Hogy a' háznál a' férj az első, hogy ott minden az ő intésére tartozik figyelmeztetni, ha szinte rosszabb is az a' másokénál; hogy a' szülei, és gazdai tekintet, a' hajthatatlansággal párosított keménység teszi, a' költsönös bizodalom kirekesztésével is, ezek mind bal és fonák ítéletek. A' balitéletben minden dolog megfordult állásban mutatkozik. Némely idegen az engedékénységek-től a' közrendhez; mert azokban minden mostani kiváltságait eltemettetni képzeli; mostani viszonyai akarmí csekély változásában is,

eddiggi jólléte egész sirját szemléli: holott az alrend nyertessége, bizonytal az ővé is lenne. — Szinte gyalázatos megcsalódás azt hinni: hogy egy nemzet polgári alkotmánya jobbitthatatlan szerkesztetésű, kivált ha az, nem az egésznek javát foglalja magában; ki hitethetné-el, halitélet nélkül, magával: hogy alkalmatlan, rossz izlésű, 's némely részeiben már sorvadózó épületén, más ként segitni nem lehet, hanem ha azt, egészen öszverontja, 's alapostól széljel hányja? Példák tanitják, hogy sokszor csak egy közfal kivétele, vagy bététele, egy ajtó, ablak, vagy tüzelő megváltoztatása, az egész épületet szobé 's lakhatóbbá teszik.

Vannak még sok más ilyen tekintetű megcsalódások is. Az egyik a' népet éretlenebnek, a' környülményeket idegenebbeknek veszi, mintsem még most nevezetes engedékenységekkel lehetne élni: a' másik azzal tart, hogy nem jó mindennek látni mert — ő tudja miért? Ez nem csak csudálatos, de egyszersmind neveltséges logika is; mert kimerné józan észszel állítani: hogy a' társaságnak hasznosabb tagjai lennének a' vakok a' tisztán látóknál? Ha valakitől hasznos szolgálatot, tévelység nélküli járást lehet várni az nem más, hanem az ép szemü, az értelmes ember. Az a' köztapasztalás, hogy a' gyenge szemü és hoszszas setétségben ült ember nem állhatja ki az erős világosságot, ide éppen nem alkalmazható. A' reánk szállott tudományos világosság' sугári, bizonyo-

san senkit sem vakitnak-még közölünk. — Megcsalódás, éppen balitéletből eredett megcsalódás azt hinni: „hogó ember társaink egy nagy részének, vannak ugyan, 's lehetnek is polgári köteleztetései, polgári jusok nélkül is.“ Nálunk pedig, ha balitéletből titkolódók lenni nem akarunk, a' dolog nem más-ként van. A' polgári kötelességek csak nem egész súlya azt a' részt nyomja, melynek az imádott constitutio, a' terhes polgári kötelességeken kívül, semmi tulajdont nem adott. A' köz terehviselés szinte csak ötlet: a' kiváltságos classis jusokkal; polgári megkülönböztetésekkel él, szinte minden polgári köteleztetések nélkül. Egy polgárnak pedig felsőbb és így nemesebb kötelessége nem lehetne, mint együtt emelni mindennek azt a' terhet, mely az ő személyes és vagyonos bátorságának is palládiuma. Nem helyes számolás azt hinnünk: hogy a' mások helyhezete jobbúlása, a' miénknek lerontása.

A' közértelmesség alapja, minden nemzetnél és országban, a' közerőnek, ez pedig a' közjöllétnek. Ezt eszközölni azoknak, kiket a' sors erre hívott meg, múlhatatlan kötelesség. A' köznép' világoztása nélkül, e' fontos tárgyban, nem csak bajos, de lehetetlen is boldogulni. Érezvén nemzetünk' míveltebb fiai és leányi e' szükségét, nevezetes intézeteket és lépéseket tettek, fogyatozásaink javítására. A' süker még nem igen szembetűnő; de reméljük, hogy az áldozatok ezért, nem megszűnni, hanem sza-

porodni fognak. A' sürgető szükség érzése, a' javítás buzgó ohajtása új segedelem forráshoz, 's még eddig nem próbált áldozatok nemeihez vezérli a' köz jót köz-lélekkel ölelő polgárokat, és polgárnékat.

Országos, és felekezeti figyelem tárgyai-
vá, lettek nevezetesen a' falusi oskolák virágoztatási. Falusi oskoláink, minden kivétel nélkül, szerfelett népetlenek; az azokban tanuló gyermekek, csekély, 's nem is céljokhoz vezető esméretekkel állanak ki az élet munkája mellé. Ez köztapasztalás. „Hogy lehetne ezen közfogyatkozáson segíteni?” Erdélynek némely magass' gondolkozásu fiai szép jutalmat tettek-fel egy olyan írónak számára, ki a' feltett kérdésre kielégítőleg tudna megfelelni. De legyen szabad, nem ezéknak a' jóknak csüggesztésekre, hanem velek együtt, minden más jóknak is lelkesítésékre, az egész ország és nemzet színe előtt őszintén kimondani: hogy e' nevezetes cél elérhetésének útjában oly nehézségek állanak, melyeken hazánk minden bányáji nem, de magunk képesek lennénk segíteni. A' javítást, ki merjük mondani, elébb a' nép sorsán kell kezdeni. Falusi oskoláink fogyatkozásainak fő oka, a' köznép mostani mostoha helyezetében gyökeredzik, ismétlem, hogy míg ezen nem segítődik, 'nem képes akarmely erős egyesület, nem képesek minden bányáink is, olyan áldozatot tenni, hogy látható, és örvendetes sikere legyen. Mint nemzestünk classicus írója mondja: „előre, és nem

viszsa hatólag dolgozó intézetre van itt is szükség. „Magát az alrendet kell olyan állapotba helyheztenni, hogy képes legyen magán segíteni, hogy módja, kedve, és akarata, de szüksége is legyen, magának nevelést adni. Míg csak ő őrzi azt a' hazát a' maga 'soldján, melyben egy talpalatnyi tulajdonnal sem bír; míg csak egyedül ő fizeti azt az adót, mellyel az övéen kívül, mindenek szüksége fedeztetik; míg egyedül ő ad vámot azon az úton melyet ő csinál; míg adja a' dézmát, és kilenczedet mindenből, arról a' földről, melyért minden héten rabotál, és adóz; míg a' praemptionis becses jus miatt, sem nem vehet, sem nem adhat-el semmit is szabadon és illendő árron, szegénynek, tehetetlennek gyermekei neveltetésekre, érzéketlennek, vagy ha nem is, de alkalmatlannak kell maradnia. Míg ezek így lesznek, várni, csuda nélkül, nem lehet, hogy a' köznép a' műveltség fokain feljebb haladjon; de azt sem, hogy készséggel, és emberi indulattal emelje, a' reá ily aránytalan, és igazságtalan mértékben halmozott másás terhet. Ki nem érzi, hogy itt, már valahára, ujitásra, változtatásra lenne szükség. A' ki ezt, így nem érzi; vagy érezve így nem akarja, tele van még balitéletekkel, 's a' mellett, létezni kell benne még egy legio rosz indulatnak is.

„És így, ezt mondja talán a' bal és fonák itéletektől megválni nem akaró ember: mindenünket fel kell áldoznunk, az aljasabb rész jóblétéért; ez pedig egyszerre igen sok.“

Ha áldozatok nélkül akarunk nagy dolgok kiviteléhez szép czélok eléréséhez jutni: úgy ne fogjunk semmihez. Azonban nem annyira vagyonunkból, mint némely jusainkból kellene csak osztoznunk embertársainkkal; 's ez által is, oly szembetűnő erőt, és dicsőséget árasztanánk nemzetűnkre, mely sorunk így kapott sebére, egyszerre, gyógyító balsamot öntene. Szívünk, és ne zsebünk körül tapogatódzunk; a' dolog azonnal más ábrázatot vált. Az a' megváltozott viszony, melybe némely engedékenységeink nyomán jönnek polgártársainkkal, jövedelmesen kipotolná, csekély 's szinte csak képzelt vesztesünket. A' költsönös bizodalomban bátorságosítva lennénk, a' legszélesebb értelemben, kioltódnék szívekből sokaknak az irigység, és hoszszuállás néha oly káros kitörésű indulatja, 's helyébe, a' számunkra is sok jót termő szeretet plántáltatnék.

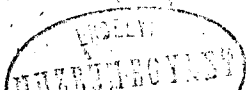
„A' műveltség csak a' vagyonosság bizonyos grádussával szövetkezik testvéreként, 's ritkán sarjazhatik elszegényült státusban.“ A' tulajdonul bírt vagyon köti a' polgárokat a' közjóhoz, és nem a' törvény. Ha nevelni akarjuk hát nemzeti erőnket, 's ebben jóllétünket; ha emelni akarjuk nemzeti dicsőségünket: dolgozzunk erre buzgón nem csak szóval, de tettel is.

„Nemzetünk mindenben hátra van.“ Ezen mérész de igaz megvallás, némelyeket sért; pedig minden látja, hogy való. „Má-sutt sincs jobban, néhol még rosszabbul

mint nálunk, a' nemzeti jóllétel állapotja. "Ez lehet magában igaz, a' nélkül hogy azt tenné hogy nem vagyunk mindenben hátra. Mert nincsen é hátra elmaradva az, a' ki semmiben sincsen ott hol lennie kellene; 's a' hol, lelkes iparkodás mellett, lehetne is? Mondja-meg akarki, nem lehetne é nemzetünk mindenben előbb, mint van, míg mostani környülményei közt is, csak minden megtette volna eddig elé, a' mit azok szerént, nagyobb buzgósággal, erősebb akarat-tal, 's nemesebb készséggel megtehetett volna?

Tartozik minden másokért is élni; mert érette is élnek mások: de ne gondolja senki, hogy mind másért cselekedné azt a' mit így láttatik cselekedni. Nyugodalmunk és bátorságunk megnyerése, akármely árron vásárolva sem drága szerzemény. Szoktassuk magunkat, másokat ki nem rekeszteni attól, a' mi őket velünk egyformán illeti. Eljünk mi is, de engedjünk másokat is élni. —

Balitélet a' deák nyelvnek nagyobb hatalmat engedni anyai nyelvünken kelletinél. Meg maradhat azon classikai nyelvnek reánk nézve is minden érdeme, ha nem hízlalják is nemzetiségünk sirjával, ha nem fordittatik is a' gyermekség és ifjuság egész ideje az ő grammatikája szavai reguláinak, vagy az azok szerént irt tudományos cursusok stílussának, únalmas, sőt kínos megtanulására. — Balitélet, még ma is azt gondolni: hogy a' deák nyelv tanulása, 's az azon irt classicus Irók olvasása egészszen kimarad, ha

oskolai kathédrainkból nem azonn beszélnek, A' ki tudós akar lenni, annak deákul tudni kell, 's fog is bizonyosan tudni, ha minden törvényes, 's tudományos dolgaink anyai nyelvünken folytattatnak is — valamint tudnak is minden mívelt nemzet tudósai, ha soha egy deák cursust nem hallgattak is.

Ne áldozzuk-fel anyai nyelvünket, 's abban tudományos kifejlődésünk virágzását, a' földön egy idegen nyelvnek is.

Ha szabadulni akarunk, a' balitéletek' kínzó ostromaitól, keressünk világosságot, hogy fényénél magát az igazságot találjuk-fel. Még csak beszélünk a' jóról, de nem cselekeszszük; hasonlítunk az álmokban futókhoz, vagy repülőkhöz, kik, mind ezek mellett is, helyeket nem változtatják.

Ethrophilus.

Némely ismértek a' marokkói Császárságról.

A' marokkói Császárságnak sorsa szomorú, és kormányoztatása ijtóztatós: noha két utolsó szultánjai, istentelenségeiket nem folytatták oly lélekrázolag, mint az elenyészett évszázad elein élt kegyetlen *Muley Ismael* és következőji. — *Muley* úgy járt embervadászni, mint a' szenvedelmes vadászok nyúlászni. — Ketté fűrészelés, szemszúrás, keresztrefeszítés, eleyenen való eltemetés és égetés valának, alatta, a' rendes büntetések,

a' legkisebb hibáért is. — Ilyen sors sujtot-
 ta le, minden ok nélkül, még azokat is, kik
 e' tigrisel találkoztak, midőn embervért szom-
 juhozott. Sokszor, valamely kedves emberét,
 indulatból, vagy szenvedelmének ösztönözé-
 séből, megölvén, cselekedetéről elfelejtke-
 zett, 's kérdezősködött áldozatjának hollété-
 ről. Ilyenkor, ha valaki azt felelte hogy:
 megöletett; és ő viszont kérdete: ki által?
 szolgálja félve felelték, hogy: az Isten kezei
 által. Ha ezen törvényes gyilkos, sietségből
 vagy tévedésből, valamely alattvalóját, egy-
 más helyett életétől megfosztotta, — mint
 sokszor megtörtént; attól egész nyájassággal
 engedelmet kért, 's úgy jelentette ki magát,
 mintha megölni szándéka nem lett volna. —
 Ha valakit megvert, 's vasba veretett, az
 ilyenek mások idvezlő köszöntésekkel illették,
 mert *Müleynek* atyai uralkodása alatt, e' vala-
 bizonyos eszköz a' kegy'keresetre. És rend-
 szerint, az ilyen foglyot kevés napok múltá-
 val magához hivatván, színlette magát, mint-
 ha annak esetéről semmit sem tudna, 's ked-
 ves barátjának nevezvén, tudakolta: mimó-
 don jöhetett ily kedvetlen környületek közzé?
 Végre pedig, magától elbocsátván így meg-
 tisztelt barátját, tulajdon köntöstárából, e-
 gész öltözetet küldött utánna, és valamely
 nagy jövedelmű hivattal: még is ajándékoz-
 ta. Minthogy pedig az ily személy, minden
 érték nélkül lépett hivataljába, bizonyos i-
 deig való jövedelmének mennyisége előre fel-
 számláltatott; 's midőn az érdeklött idő le-

folyt, császári barátja által, hivataljától és minden jövedelmitől megfosztatott.

Egy más és még a' leirttnál is elmésebben kigondolt módszere a' kincstár' gazdagításának abban állott, hogy a' szultán alattvalójit egymásnak eladta; 's ez úgy is folyt mint rendes kereskedés. — A' ki reménylente, hogy ezen nemü vásárral nyereségre tehet szert, valamely kerület basájától megvásárolt valakit, és miután annak arra levolt téve, a' basának nyugtatóirása mellett, a' vásárló, megvásárolt emberét, akárhol is hatalmába vehette.

Milyen módon igyekezett már az ilyen kereskedő kiadott pénzét nyereséggel együtt behajtani, megtudhatni egy angol utazónak 1721-ben költ leveléből, melynek is ezen tárgyat illető kivonatja a' következő: „Tegnap, a' téutáni tömlöcz előtt Roblé úrral megfordulván, láttuk: hogy egy ember bokájánál fogva fel van akasztva, kinek is lábain lánczok csöngöttek, órra harapófogóval öszve vala sodórva, izmai késel szétmetélve, és mellette két személyek állottak, kik; kegyetlenül vevén, tőle pénzt kívántak.

Ez egy eladatott személy volt, kiért 500 aranyat fizettek. Ezen szerencsétlennek kinjai oly borzasztók valának, hogy Roblé úr így kiáltott-fel: „Óh Istenem! hát ilyenek az önkényü uralkodás gyümölcsei?!

A' jelenkorban uralkodó szelid és kegyes szultán alatt, nincsenek többé a' fennebbiekhez hasonló jelenetek szokásban. És sok

európai hírlevelek magasztalják ezen férjfi nagylelkűségét, ki a' Tángutba szaladott constitutios spanyolokat óltalma alá fogadta volt; 's midőn őket királyi attyokfija sok pénz jutalom mellett kiadni kértè: állhatatosan el- lent állott az oklevelesek (diplomaticusok) embert vásárló igyekezeteinek,

Múley Abderahám Ben Hishán, Marokkónak mostani szultánja, kikötő helyeit, és tenger melletti széles kiterjedésű tartományait még nem látogathatta-meg; mivel: uralkodásának kezdetétől fogva, (mely is 1822-ben volt) bírodalmának belső részeiben pártos alattvalójit lecsendesíteni vala szüksége.

Marokkóban az uralkodók sora nincs állandólag megállapítva, 's rendszerint minden szultán halála után hosszas vérontás és honni háboru támad. Noha *Múley Abderahám* nem sok ügyyelbajjal lépett-fel császári szé- kére: még is figyelmét némely lázzasztók — különösen az Átlás körében lakó vad népek mozgása — tökéletesen elfoglalták. — Ő vak- hitű, dobzódó, és alamuszta, vagy is alu- székony; jó tulajdonságai kevés számúak, de azonban: nem mutatjaki magát valamely ég- rekiáltó istentelenségével, vagy erőszakosko- dásával; melyért is alattvalóji, kik a' hazai szokás' mérlege szerint ítélnék, jó uralko- dónak nevezik őtet.

A' tolvajságok, és vagyonzsarlások Ma- rakkóban olyan közönségesek, hogy a' min- dennapi gonosztettekhez mérve, még az e- rények közé számláljatnak, 's mind ezeknek

kiváltságaiból — privilegiumaiból — sok haszna is gyűl a' szultánnak.

Hogy milyen ingó alapon nyúgszik egy kényúrnak (Despota) hatalma, és hogy milyen erőtlenek azon kötelékek melyek őket 's alattvalójit egymással öszvekötik? általlátható azon örökös nyugtalanságokból; melyek ezen bírodalmat rázzák; 's azon nagy erőlködésekből, melyekkel a' szultán jobbágyait féken tartja. Ugyan is: ha Marokkóból — a' fővárosból — Feczbe, vagy Maquineczbe utazik, az alatt déli tartományaiban zendülés támad; és ha ezektől távozik, az északiakban állfel a' nép.

Milyen értelemben lehessen hát venni Múley Abderahámnak kegyességét és szelidségét, a' következő példa meg fogja mutatni: A m a a r ellen, ki a' maquineczi és teútáni tartományok között fekvő „El Gáb“ kerületnek basája volt, több hegységi nemzetek panaszolván, a' szultán azt válaszolja hogy: A m a á r t kivatalából ki fogja tenni, mihelyt 100,000 dollárt fizetnek. — Ezen kívánatját a' kérelmesek telyesítvén, a' basa is folyamodik szultánjához, 's könyörög hogy: a' hegységi nemzetek' kérelmét ne telyesítse, mivel ő 300,000 dollárt adánd. A' szultán örömmel fogadja a' gazdag ajánlatot; de a' hegységi népek feltámadnak, 's megverik az ellenek küldött hadakat. Most már a' szegény basának, nem csak hivatalját és mindenét elveszi a' nagyúr, hanem, tömlöczbe vettet-

vén, minden reggel és estve bizonyos mennyiségű pálczaütéseket veret a' talpára.

Hogy az ilyen uralkodás alatt a' nép nyomorult és erkölcsi beteg leendő, önkéntesen következik! — és így: a' *Maurok* ismértetése akár milyen fekete színnel legyen is festve, az ecset nem fog messze távozni a' valóságtól.

A' Maur testalkotmánya nagy és jól van növe, szemei feketék, fogai fejekek, szakállá ébenfa színű, arcvonati szépek, és hatós komolyságot mutatnak, egész lénye valami római képez; magaviseletének méltósága oly szemfényvesztő, hogy minden hószín palástjának ránczai közé hanyalítja magát, azt hinné az ember, hogy egy hajdan-kori római senátor áll előtte.

De, más szempontból nézve, milyen különbözök ezen characterek?! mert ugyan is, ha mind ezeket megvizsgáljuk, úgy fogjuk találni, hogy a' Maur characteré mindenféle alatsónyságnak és nemtelenségnek egyvelege, melynek setét árnyékában azon kevés jó tulajdonság is, mellyel bír elenyészik. A' nélkül, hogy hitre és hűségre figyelmezne, ígéreteire, a' valóságnak oly tetsző fényét tudja ruházni, hogy ritkán hibázza-el csalfaságának kivitelét. Ajakain az igasság oly idegen, a' hazugság oly honnos, hogy szavaiban bízni nem lehet. A' keresztényt megcsalni becsületnek tartja, mivel ez még fiatalságában — mint vallásos erény — szívébe vala oltva. Indulatja kegyetlen, ke-

vély és erőszakos, a' jó szándék és emberiség érzete keblében kialudt. A' nállánál kisebbekhez büszkén és dölyfösen viseli magát, a' nagyobbakhoz porban mászolgat; és valóságos rabszolgai módon az olyanhoz kitől félhet. Gyanus a' Maur, milyennek lennie kellett Marokkóban, az élet és vagyon bizonytalanságai között. A' barátságának olyan kötéseit nem ismeri melyet el ne szaggathatna, mihelyt az által valamit nyerhet; és hogy nyerhessen a' leg alacsonyabb hízelkedésig, a' legutálatosabb csalárdságig leereszkedni elégséges. Nagylelkűség és adakozás, nála ismeretlen erények; és midőn ily tulajdonságot mutat, bizonyosan gazdag jutalomra arányozta kinézéseit.*)

BCU Cluj / Central University Library Cluj *Ercsey Jó'sef.*

Új nyavalya.

Az orosz birodalom némely részeiben a' közelebbi télen, hihetőleg a' hirtelen változó idő járásból egy különös új nyavalya ütött-ki: Influenza, vagy Grippe. Leginkább szenvednek a' fő, torok és mej; különösen azokat lepí-meg, kik a' szabad levegőn mulatnak, munkásokat, katonákat, tanulókat, Revalban Rigában az ispotályok ily betegekkel rakva vannak, 's az oskolák bezárattak. Mart. 8-kán már Prussiában Königsbergben is kiütött ezen nyavalya.

*) Blätter für literarische Unterhaltung 1831. Monat August.